

Ouderdomssimulator 2de graad

Zorg en welzijn 2025-2026

BK2_02.10

De leerlingen informeren zich over behoeften van kinderen en volwassenen binnen een ruime gezinscontext.

Beheersingsniveau: toepassen

- levensloopfasen
- ontwikkelingspsychologische domeinen
- menselijk gedrag
- beïnvloedende factoren
- (basis)behoeften van mensen
- aanbod lokale zorg-, hulp- en dienstverlenende instanties

Maatschappij en welzijn D/2024/13.758/090

LPD 1

De leerlingen illustreren het belang en de betekenis van een holistische, dynamische en emancipatorische mensvisie voor zorgverlening en begeleiding rekening houdend met de unieke persoon en zijn omgeving.

Samenhang tweede graad: II-GOD-dda P4, PP108, PI 119, 120; I1; II-GOD-daa P4, PP 108, PI 119, 120

Wenk: In zorgverlening en begeleiding is het belangrijk de mens te benaderen vanuit een totaalvisie (holisme). Het is zinvol om ook aandacht te hebben voor de existentiële component van mens-zijn (zingeving, levensbeschouwing).

Wenk: Je kan het begrip dynamische mensvisie in relatie brengen levenslang leren of met de doelen over ontwikkeling (LPD 24 tot en met 29). Wanneer je handelt vanuit een dynamische mensvisie geef je de ander kansen om te ontwikkelen, van mening te veranderen, fouten te maken, bij te leren ... Dat betekent dat leerlingen de ander leren benaderen vanuit een hoopvol perspectief.

Wenk: Omdat mensen in het leven van elke dag keuzes maken en beslissingen nemen, leren leerlingen dat bij het zorg verlenen en begeleiden vanuit een emancipatorische mensvisie bv. inspraak, zelfbeschikking, zelfredzaamheid, het bevorderen van zelfstandigheid, autonomie en verantwoordelijkheid belangrijke uitgangspunten zijn.

LPD 2

De leerlingen handelen belevingsgericht rekening houdend met

- welbevinden en betrokkenheid;
- diversiteit.

Samenhang tweede graad: II-GOD-dda G3, 4, Om1, 2; II-GOD-daa G 3, 4, Om 1, 2

Wenk: Je kan leerlingen ondersteunen in het ontwikkelen van deze competentie door concrete situatieschetsen of door het bespreken van klassituaties. Daardoor ontdekken ze dat integer, authentiek zijn en aandacht hebben voor de beleving van de ander (welbevinden en betrokkenheid) belangrijke eigenschappen zijn in hun ontmoetingen met anderen en in zorgverlening en begeleiding in het bijzonder.

Wenk: Bij het uitwerken van (uitvoerende) opdrachten kan je leerlingen, met behulp van richtvragen of door het beschrijven van de persoon en de situatie waarvoor ze de opdracht uitvoeren, helpen deze houding en vaardigheden in diverse situaties te ontwikkelen: voor wie voer ik de opdracht uit? Wat is zijn/haar behoefte of wens? Welke mogelijkheden of beperkingen heeft deze persoon? Bij het uitschrijven van de situaties is het belangrijk om oog te hebben voor onze diverse samenleving.

Wenk: Je kan leerlingen erop wijzen dat afhankelijk van de setting ook andere begrippen dan 'belevingsgericht' worden gehanteerd zoals sensitief-responsief handelen.

Wenk: Je kan dit leerplandoel in samenhang uitwerken met leerplandoel 6 of 19.

LPD 11

De leerlingen handelen veilig vanuit de focus op gezondheidsbevordering.

Wenk: Vanuit de focus op gezondheidsbevordering kan je met leerlingen vanuit de aandacht voor risicoanalyse werken rond richtlijnen en procedures die je toepast op het eigen veiligheidsgedrag van de leerlingen (eigen leefomgeving, schoolse context) of dat van kinderen en ouders in een gezinscontext.

Wenk: Vanuit het hanteren van gezondheidsvaardigheden kan je denken aan richtlijnen met betrekking tot evacueren, brandveiligheid, valpreventie, inrichting van de leefomgeving van het kind of de oudere ...

Wenk: Psychosociale veiligheid komt aan bod in leerplandoel 14+.

LPD 18

De leerlingen analyseren aan de hand van casussen op een systematische wijze het totale menselijk functioneren rekening houdend met symptomen van ziek zijn en signalen die wijzen op veranderingen.

Wenk: Wat leerlingen leren in Natuurwetenschappen en in het deel 'anatomie en fysiologie' biedt hen een basis voor het bereiken van dit leerplandoel. Omdat verzorgenden, zorgkundigen en begeleiders een belangrijke signaalfunctie hebben, leren ze in de tweede graad vanuit casussen of simulaties aandacht hebben voor signalen die wijzen op veranderingen in het menselijk functioneren.

Wenk: Vanuit het werken rond de basiscompetenties leren leerlingen waar en hoe ze actuele en evidencebased richtlijnen en adviezen m.b.t. ergonomie, voeding, veiligheid en mentaal welbevinden kunnen raadplegen. Omdat leerlingen in de derde graad de gezondheid van anderen leren bevorderen, kan het vergelijken van het gezondheidsgedrag van zichzelf en van anderen met richtlijnen en adviezen hier een eerste stap zijn.

Wenk: Je kan werken met casussen, observatieopdrachten of kleine onderzoeksopdrachten waarbij je focust op het eigen gezondheidsgedrag en het gezondheidsgedrag van klasgenoten, kinderen of volwassenen. Een inzicht in gezondheidsgedrag en adviezen en richtlijnen met betrekking tot gezondheidsgedrag helpen leerlingen bij het detecteren van signalen die wijzen op veranderingen.

Wenk: Omdat het belangrijk is het menselijk functioneren te benaderen vanuit een holistische visie, kan je werken met actuele kaders of modellen zoals ICF of de patronen van Gordon om het menselijk functioneren op een methodische wijze te analyseren en in kaart te brengen.

Wenk: Je kan werken met casussen waarbij je aandacht besteedt aan symptomen van ziek zijn en signalen zoals vermoeidheid, koorts, misselijkheid, pijn, braken, diarree, zich minder energiek voelen, geen zin om te spelen, beperkt zijn in het zelfstandig functioneren.

LPD 29

De leerlingen lichten de fysieke, cognitieve en socio-emotionele ontwikkeling doorheen de levensloofasen van volwassenen en ouderen toe met inbegrip van

- lichamelijke veranderingen en betekenis van levensgebeurtenissen;
- identiteit;
- morele ontwikkeling.

Samenhang tweede graad: II-WeLi-da LPD 8, 9, 10; II-Spo-da LPD 37; II-GOD-dda P2, 3, 5;

II-God-daa P2, 3, 5

Wenk: In functie van het herkennen van signalen en veranderingen (LPD 18) en het onderbouwen van het belevingsgericht en agogisch handelen (LPD 2, 33) kan je denken aan veroudering, geheugen, cognitieve groei en levensgebeurtenissen die de ontwikkeling beïnvloeden zoals vriendschappen, relaties, intimiteit, verschillende relatie-, gezins- en woonvormen, keuze voor opleiding, beroep en loopbaan.

Wenk: Dit leerplandoel kan je in samenhang zien met leerplandoel 31.

LPD 32

De leerlingen voeren logistieke en ondersteunende vaardigheden uit met betrekking tot ADL-activiteiten.

- aandacht voor het ondersteunen van hygiëne en zindelijkheid
- uitvoeren van EHBO in noodsituaties

Samenhang tweede graad: handelen volgens ergonomische principes (I-II-III-LiOp LPD 6); eerste hulp bij ongevallen en levensreddend handelen (I-II-III-LiOp LPD 7)

Eerste graad: eerste hulp bij ongevallen (I-II-III-LiOp LPD 7)

Wenk: Je focust op het ondersteunen van kinderen tussen 0 en 3 jaar en van gezonde volwassenen in dagelijkse situaties. Bij het uitvoeren van activiteiten heb je aandacht voor de wensen, behoeften, mogelijkheden en beperkingen van de doelgroep. Bij het ondersteunen zijn ook aandacht voor welbevinden en betrokken van het kind, de beleving van de volwassene en gezondheidsbevordering belangrijke uitgangspunten.

Wenk: ADL-activiteiten: je kan werken rond aspecten van rust en slaap, maaltijdgebeuren, hygiëne en zindelijkheid, verzorging. Je realiseert dit doel in samenhang met de basiscompetenties.

Wenk: Vanuit casussen kan je leerlingen enkele verzorgende handelingen bij kinderen laten exploreren zoals verluieren, kinderbadje, heffen en tillen, geven van een flesje of fruitpap. Je kan werken met workshops (hoekenwerk), vertrekken vanuit een spelsituatie, leerlingen inschakelen die stage-ervaringen hebben ... Het is belangrijk dat leerlingen ervaren dat zorgen voor kinderen mogelijkheden creëert om ontwikkelingskansen te bieden op alle ontwikkelingsdomeinen.

Wenk: Leerlingen leren in de lessen Lichamelijke opvoeding EHBO toepassen en levensreddend handelen in gesimuleerde situaties. Deze handelingen moeten dus niet opnieuw aangeleerd worden. Je wijst leerlingen in het kader van ADL op het belang van EHBO en levensreddend handelen. Je kan in overleg met de leraar Lichamelijke opvoeding vanuit een casus m.b.t. zorgverlening of begeleiding leerlingen attenderen op richtlijnen of bepaalde handelingen herhalen.

Wenk: Je kan leerlingen laten ervaren wat het betekent afhankelijk te zijn van anderen bij het uitvoeren van dagelijkse activiteiten.

Wenk: Vanuit de focus op kinderen en gezonde volwassenen en in samenhang met leerplandoelen 20, 21, 22, 23 en 34 kan je werken rond het organiseren en het logistiek ondersteunen van het maaltijdgebeuren: het bedelen en presenteren van maaltijden en dranken, samen maaltijd nemen, tafel dekken en afruimen ...

LPD 34

De leerlingen maken kennis met kinderen, volwassenen en settings in zorg en welzijn vanuit het ondersteunen van kleine (vrije tijds)activiteiten.

Wenk: In functie van oriëntering laat je leerlingen via een activiteit kennismaken met kinderen en volwassenen (ouderen).

Wenk: Je kan denken aan het observeren en participeren aan een (vrijetijds)activiteit zoals Sinterklaas-, Kerst- of ander feest, een ouderennamiddag, een sport- of spelnamiddag, een actie rond gezondheidsbevordering of het mee-eten en meespelen tijdens de middagpauze in een kleuter- of basisschool, het inrichten van een seizoenshoek in een WZC, een bezoek in een WZC ... Tijdens deze activiteiten kan je het werken rond meerdere leerplandoelen integreren.

LPD 35

De leerlingen tonen aan dat organismen reageren op prikkels.

Samenhang tweede graad: II-WeLi-da LPD 31; II-Spo-da LPD 22

Eerste graad: organisatieniveaus (I-Nat-a LPD 18)

Wenk: In relatie tot gezondheidsbevordering en zorgverlening is het aangewezen om volgende betrokken zintuigen te behandelen: oog, oor, huid, tong en neus.

Wenk: De systematische samenhang prikkel-receptor-conductor-effector komt aan bod. Je kan een algemeen schema hanteren dat die samenhang aangeeft en dat vervolgens toepassen bij de verschillende zintuigen.

Wenk: Je kan aan de hand van eenvoudige voorbeelden aantonen dat het menselijk lichaam reageert op uitwendige en inwendige prikkels zoals honger en dorstgevoel, reactie op stress ... Het is niet de bedoeling om tot op celniveau te gaan.

Zorg en welzijn D/2024/13.758/163

LPD 1

De leerlingen handelen vanuit een holistische, emancipatorische en dynamische mensvisie.

Samenhang tweede graad: II-GOD-daa P 4, PP 108, PI 119, 120

Wenk: De leerling leert dat de mens een uniek geheel van fysieke, psychische, sociale en spirituele elementen is en dat die elementen wel te onderscheiden maar niet te scheiden zijn van elkaar. Ze zijn onlosmakelijk verbonden en kennen een voortdurende wisselwerking (dynamisch) met elkaar en de omgeving. Je kan verduidelijken dat die visie een grondhouding veronderstelt als men in de zorg aan de slag gaat. Je kan al de link leggen naar hoe het werkveld naar zorgvragers kijkt.

Wenk: Er wordt naast een holistische en dynamische een derde dimensie toegevoegd. Leerlingen maken kennis met de emancipatorische benadering van de mens. Dat staat voor het recht om, ongeacht de situatie waarin men zich bevindt, een eigen visie, alternatieve waarden en overtuigingen aan te dragen. In de zorg zal de leerling die autonomie en zelfbeschikking aanmoedigen en stimuleren: om regie over eigen gezondheid in handen te kunnen nemen, zijn gezondheidsvaardigheden belangrijk.

Wenk: Het recht om autonoom en vanuit een persoonlijke overtuiging eigen keuzes te maken die niet altijd parallel lopen met wat maatschappelijk aanvaardbaar is, sluit niet uit dat je er feedback kan op geven. Daarbij staat het zoeken naar objectieve argumenten centraal.

LPD 2

De leerlingen handelen beleavingsgericht met inbegrip van welbevinden en betrokkenheid.

Samenhang tweede graad: II-GOD-daa G 3, 4; Om 1, 2

Wenk: Je kan leerlingen ondersteunen in het ontwikkelen van deze competentie door concrete situatieschetsen of het bespreken van klassituaties. Daardoor ontdekken ze dat integer, authentiek zijn en aandacht hebben voor de beleving van de ander (welbevinden en betrokkenheid) belangrijke eigenschappen zijn in hun ontmoetingen met anderen en in de zorg in het bijzonder.

Wenk: Bij het uitwerken van opdrachten kan je leerlingen, met behulp van richtvragen of door het beschrijven van de persoon en de situatie waarvoor ze de opdracht uitvoeren, helpen deze houding en vaardigheden in diverse situaties te ontwikkelen: voor wie voer ik de opdracht uit? Wat is zijn/haar behoefte of wens? Welke mogelijkheden of beperkingen heeft deze persoon? Bij het uitschrijven van de situaties is het belangrijk om oog te hebben voor onze diverse samenleving. Je kan dit leerplandoel bereiken in samenhang met diversiteit (LPD 33).

LPD 18

De leerlingen illustreren de kenmerken van normale waarneming en cognitie met inbegrip van

- de werking van de hersenen, zintuigen en het zenuwstelsel;
- het effect op gezond menselijk functioneren;
- preventieve maatregelen.

Wenk: Je kan de leerlingen de delen van het zenuwstelsel laten aanduiden op een schets en de werking van de hersenen en de zintuigen laten toelichten. Je hoeft je niet te beperken tot de anatomische en fysiologische aspecten. Je kan de link leggen tussen werking van hersenen, zintuigen en zenuwstelsel enerzijds en denken en leren anderzijds.

Wenk: Je bouwt met de leerlingen de relatie tussen zenuwstelsel en zintuigen op. De samenhang met het bewegingsstelsel kan je hier eveneens naar voor schuiven (LPD 16).

Wenk: De leerlingen verduidelijken de begrippen waarneming en cognitie en het belang ervan. Daarbij komen ook de preventieve maatregelen aan bod zoals het zorg dragen voor zintuigen (bril, hoorapparaat, ...). Je kan dit leerplandoel in samenhang met levensfasen en ontwikkeling bespreken (LPD 31).

Wenk: Je kan met leerlingen tips verkennen om de hersenen gezond te houden: voldoende slaap, beweging, sociaal actief zijn, gezond eten en drinken, tandhygiëne, stress vermijden ...

LPD 31

De leerlingen lichten de levenslooppfasen van de mens toe met inbegrip van de mijlpalen in de fysieke, cognitieve en socio-emotionele ontwikkeling.

Samenhang tweede graad: II-GOD-daa P 1, 2, 3, 5

Wenk: Je kan de leerlingen vooral de grote mijlpalen in de ontwikkeling meegeven die hen helpen bij hun observaties (LPD 30) en de kleine vrijetijdsacties waaraan ze zullen deelnemen (LPD 35). Het accent ligt op correcte verwachtingen van kinderen, volwassenen en ouderen in functie van de levensfase waarin men zich bevindt.

Wenk: Je kan leerlingen de kenmerken en evolutie van de fysieke groei laten ontdekken: fijne en grove motoriek, controle over precisie, evolutie van rollen, kruipen en zitten naar staan en lopen. De verschillende mijlpalen zijn belangrijk in functie van de zorg en het pedagogisch handelen (bv. bij het aanbieden van spelvormen).

Wenk: Je kan de leerlingen tonen hoe zintuigelijke mogelijkheden toenemen en aanleren wat de mijlpalen zijn in zien, horen, ruiken, voelen en proeven.

Wenk: Je kan leerlingen de stappen in verstandelijke ontwikkeling bij kinderen bijbrengen. Daarbij komen o.m. ervaringen vasthouden, abstracter denken, verbanden leggen en objectpermanentie aan bod.

Wenk: Je kan leerlingen de basisbehoeften (eten, drinken, liefde en affectie ...) van kinderen laten ontdekken en de ontwikkeling in identiteit, gehechtheid en vertrouwen aan bod laten komen.

Wenk: In de derde graad kan je de leerlingen een link laten leggen naar de morele ontwikkeling van de mens door de waarden en normen die eigen zijn aan een levensfasen te benoemen.

Wenk: Omdat de ontwikkeling van de mens het snelst evolueert in de beginjaren is er veel aandacht voor de kindertijd. De levensgebeurtenissen die de ontwikkeling beïnvloeden zijn daarin bijzonder belangrijk. Denk o.m. aan relatie of vriendschap, diverse gezins- en woonvormen, keuze voor opleiding ... Bij volwassenen en ouderen kan je aanvullen met beroeps- en loopbaankeuze.